

2. Коваль О. Є. Реалізація новітніх освітніх технологій формування професійно-моральних цінностей магістрантів економічних ВНЗ / О. Є. Коваль // Педагогічний альманах. – 2012. – Вип. 16. – С. 131–137.

3. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: навч. посібник. – 3-тє вид / В. А. Малахов. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.

4. Хамська Н. Б. Виховання моральних основ культури поведінки підлітків у позаурочній діяльності: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Н.Б. Хамська. – К., 1998. – 17 с.

5. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – 3-тє вид., стер. – К.: Вікар, 2003. – 223 с.

Грішин Е.О.

студент V курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

науковий керівник: д.п.н., професор, завідувач кафедри

психологічних та педагогічних дисциплін ТНЕУ

Вихрущ А.В.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МОЛОДІ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

З початком військового конфлікту на Донбасі в Україні з'явилася нова соціальна група людей, які, безумовно, потребують всебічної державної підтримки, – це внутрішньо переміщені особи.

Як повідомляє Міністерство соціальної політики України, станом до жовтня 2015 року на обліку перебуває 1 517 116 внутрішньо переміщених осіб (1 192 377 сімей) [1]. За даними обласних, міських та районних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді опікуються 47 180 сім'ями внутрішньо переміщених осіб, серед яких 53 810 – діти. Безпосередньо до центрів соціальних служб Тернопільської області у 2015 році звернулись 404 сім'ї внутрішньо переміщених осіб, в яких виховується 566 дітей, 267 сімей, які опинились в складних життєвих обставинах отримали соціально психологічну підтримку. Для розв'язання питань, з якими звертаються сім'ї, працівники Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді проводять вивчення їхніх потреб і надають їм відповідні соціальні послуги та допомогу. Адже внутрішньо переміщені особи користуються тими ж правами і свободами відповідно до Конституції, законів та міжнародних договорів України, як і інші громадяни України, що постійно проживають в Україні. Забороняється їх дискримінація при здійсненні ними будь-яких прав і свобод на підставі, що вони є внутрішньо переміщеними особами [2].

Проведений аналіз ситуації із внутрішньо переміщеними особами, вивчення наявної законодавчо-нормативної бази, ознайомлення із оцінками профільних експертів, посадовців, представників громадських

об'єднань свідчать про наявність комплексу проблем, що потребують першочергового розв'язання, а саме:

- відсутність у більшості внутрішньо переміщених осіб достатніх фінансових ресурсів для забезпечення життєдіяльності;

- відсутність чіткого механізму та критеріїв відбору для надання соціальної підтримки внутрішньо переміщеним особам залежно від їхнього матеріального стану та соціального статусу;

- відсутність інформації щодо визначення потреб внутрішньо переміщених осіб у тимчасовому та постійному житлі, їх спроможності розв'язання житлової проблеми власними зусиллями;

- недосконалість механізмів забезпечення внутрішньо переміщених осіб робочими місцями, обмеженість інформації щодо можливостей працевлаштування;

- відсутність повної інформації щодо наявних вільних місць у спеціалізованих закладах для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб;

- відсутність повної інформації щодо наявних вільних місць у дошкільних і шкільних навчальних закладах для влаштування дітей внутрішньо переміщених осіб;

- відсутність повної інформації щодо наявних бюджетних місць у вищих навчальних закладах для продовження навчання студентів, вимушено переміщених із окупованих територій;

- наявність у багатьох внутрішньо переміщених осіб психофізіологічних травм і відсутність програми надання їм відповідної медико-соціальної допомоги;

- неузгодженість дій інститутів громадянського суспільства, відсутність узагальнення та аналітики таких дій;

- відсутність повної інформації щодо розміру збитків (майнової шкоди), завданих внутрішньо переміщеним особам у ході воєнних дій;

- відсутність компенсацийних механізмів стосовно можливого відшкодування і виплати компенсації та завданих морально-фінансових збитків, а також витрат на утримання внутрішньо переміщених осіб залежно від їхнього матеріального стану.

Пріоритетними напрямками адаптації є відновлення соціального статусу та формування установок щодо пристосування до нових умов, повернення до нормальної життєдіяльності, подолання психофізіологічних травм, стресового стану, соціальної апатії, відновлення віри в майбутнє та позитивного сприйняття дійсності, формування активної життєвої позиції.

Метою дослідження є вивчення психолого-педагогічних особливостей адаптації молоді із числа вимушено переміщених осіб з тимчасово окупованих територій та зони проведення антитерористичної операції на сході України.

Загальне поняття «Молодь із числа вимушено переміщених осіб з тимчасово окупованих територій та зони проведення антитерористичної

операції на сході України» стосується громадян України, іноземців або осіб без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

У 2015 році Центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді було проведено соціальне опитування. Соціальне опитування здійснювалось серед молоді із числа вимушено переміщених осіб з тимчасово окупованих територій та зони проведення антитерористичної операції на сході України які користувались послугами Центрів соціальних служб та перебували на території Тернопільської області. Загальна кількість осіб яким було проведено соціальне опитування 19, з них 11 дівчат і 8 хлопців віком від 16-22 років.

Основним завданням соціального опитування було вивчення психолого-педагогічних особливостей адаптації молоді із числа вимушено переміщених осіб з тимчасово окупованих територій та зони проведення антитерористичної операції на сході України.

На основі аналізу опрацьованих результатів відповідей зроблено висновок щодо впливу факторів психолого-педагогічної адаптації на осіб даної категорії за період перебування на території Тернопільської області.

Основним фактором є ставлення населення до цінностей, які за час перебування на території Тернопільської області набули найбільшої ваги. До таких молоді люди відносять: здоров'я своє та рідних, мир в країні, комфортні умови проживання. Окремим пунктом можна виділити вплив народних звичаїв на особливості психолого-педагогічної адаптації на новому місці проживання та встановлення контакту з однолітками. В ході проведення соціального опитування респонденти назвали якості які допомагають подолати труднощі, зокрема – це бажання отримати додаткові знання.

Отже, за результатами анкетування переселенців, які тимчасово проживають на території Тернопільської області, було зроблено певні висновки та проаналізовано систему роботи Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо адаптації таких осіб. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробці психолого-педагогічних умов адаптації внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя.

Список використаної літератури

1. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>
2. Сайт ВРУ Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>